І чужому научайтесь,
І свого не цурайтесь . . .
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація:
"Svoboda", 81-83 Grand St.
Jersey City, N.J. 07303
434-0237
434-0807
УНСоюз: 435-8740
— Тел. з Ню Йорку: —
BArcly 7-4125
УНСоюзу: BArcly 7-5337

РІК LXXII. Ч. 62. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, П'ЯТНИЦЯ, 2-го КВІТНЯ 1965 10 ЦЕНТІВ — 10 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, APRIL 2, 1965 No. 62. VOL. LXXII.

ОСТАННІ ВІСТІ

Четвер, 1-го квітня 1965 р.

В АМЕРИЦІ

ПАЛАТА ПРИЙНЯЛА ЗАКОНОПРОЄКТ ПРО СТВОРЕННЯ АҐЕНЦІЇ В СПРАВАХ СТАРШИХ ОСІБ і призначила на її цілі $17,500,000. Конґресмен-демократ із Ровд Айленд Джан Е. Фоґарті сказав, що треба зорганізувати окрему аґенцію при Департаменті Здоров'я, Виховання і Добродійности, яка займалася б всіми справами, що відносяться до осіб у віці понад 65 років, яка то група людей становить 10 відсотків всього населення ЗДА. Ціль урядової акції в цій справі така: подбати, щоб старші особи мали відповідні прибутки, добру медичну опіку, людські мешкання, працю, яка відповідала б їхньому вікові і творила б ціль їхнього життя та їхньої користи для громадянства.

СТАЛЕВАРИ ВИМАГАЮТЬ ОДНОДОЛЯРОВОЇ ПІДВИШКИ ЗА ОДНУ ГОДИНУ ПРАЦІ, — заявили особи, що є близькі до переговорів між 8-особовою делеґацією Спілки Об'єднані Сталевари Америки і 4-особовою делеґацією більших сталевих компаній. Голова делеґацій працедавців Конрад Купер заявив, що це є „безглузде" домагання, бо в ньому є вимога 65-центової підвишки чистої платні за годину праці, і 35 центів підвишки на різні фонди, які мали б платити сталеві корпорації. Страйк можливий 1-го травня. Тепер пересічна платня за годину праці виносить $3.37 і $1.04 на різні фонди, отже разом $4.41.

ПЕРЕДБАЧАЮТЬ, ЩО КРАЙОВА ПРОДУКЦІЯ В ЦЬОМУ РОЦІ ВИНЕСЕ ВІД $655 ДО $660 БІЛЬЙОНІВ. Крайова продукція — це вартість випродукованих товарів і виконаної праці. В першій чверті цього року вона збільшилася на $15 більйонів і становила в річному відношенні коло $650 більйонів. Економісти передбачають збільшування крайової продукції, хоч, може, в зменшеному темпі, як минулого року. Це сповільнення росту не допустить до того, щоб настала знижка в економіці внаслідок надпродукції. Але економісти починають побоюватися, чи в 1966-му році продовжуватиметься економічний ріст. Уряд також думає про це і знов зможе не допустити до економічної знижки.

ТРИ СЕКРЕТНО ВИПУЩЕНІ АРМІЙСЬКІ САТЕЛІТИ ОБЛІТАЮТЬ ЗЕМЛЮ ТА РОБЛЯТЬ ФОТА ДЛЯ МАП ЗЕМЛІ. Два ці сателіти кружляють довкола Землі з заходу на схід, а один понад обидвома бігунами з півночі на полудне. Два ці салетіли випустили цього місяця, а третій літає довкола Землі вже 15 місяців. Всі вони мають радіоприймачі і надавчі апарати допомагають армійським інженерам уточнювати ті місця Землі на мапах, які досі не були ясно з'ясовані. Роблять це вони з дуже великою докладністю.

ПРОДУКУЮТЬ ВАКЦИНУ ПРОТИ ПІСТРЯКА. На семінарі для дослідів пістряка в Ню Орлінсі, Луїзіяна, доповідав д-р Моріс Р. Гіллеман про те, що є вигляди на продукцію вакцини, яка зможе лікувати пістряк в пацієнтів, і аж пізніше можна буде випродукувати таку вакцину, яка запобігатиме цій жахливій недузі. Покищо не є вияснена справа, чи дійсно віруси спричиняють недугу пістряка. Д-р Гіллеман щепив хом'яків вірусом, який звичайно спричиняє пістряка, і пізніше щепив їх вакциною із пістрякових боляків та стверджував, що хом'яки не згинули від пістряка, бо ця пістрякова вакцина збільшувала їх відпорність на цю недугу. Подібні досліди робив і шведський лікар д-р Бертіл Бйорклунд.

У СВІТІ

ДЕ ҐОЛЛЬ УЗАЛЕЖНЮЄ НАРАДУ 6-ох ЧЛЕНСЬКИХ ДЕРЖАВ Европейської Економічної Спільноти про їх політичне з'єднання від остаточного полагодження справи цін на хліборобські продукти. Однак водночас де Ґолль не залишає сумніву, що та політична єдність може бути тільки за т. зв. французьким „пляном Фуше" з 1960-61 рр.: дуже свобідне пов'язання суверенних держав.

СОВЄТИ ТРИЧІ ЗАЗНАЛИ НЕВДАЧІ при повороті на Землю космічних кораблів — твердить неназваний ближче чеський учений, член Астронавтичної Комісії Чеської Академії Наук. Цю вістку передають віденські газети, при чому зазначується, що Совєти промовчали факт, що „Восход II", приземлюючись, застряг був між деревами на далекій півночі СССР і треба було довшого часу, щоб два астронавти могли видобутись з кабіни.

ІНДОНЕЗІЙСЬКИЙ ПРЕЗИДЕНТ СУКАРНО ВІДСУНУВ з відповідальних становищ в своєму уряді двох останніх виразних антикомуністів, приділивши їм підрядні становища та перенісши на їх місця комуністів. Заступник Сукарна, д-р Субандріо, який є одночасно міністром закордонних справ і має надзір над всією економікою Індонезії, спирається тепер цілком на Комуністичному Китаї.

ПАПА ПАВЛО VI ЗМІНИВ ТЕКСТ МОЛИТВИ за жидів, що її мають в римокатолицьких святинях говорити у Велику П'ятницю. Новий текст коротший і нічого в ньому не говориться про „сліпоту" та „темряву", в якій перебуває жидівський нарід, зате згадується, що жиди „були колись вибраним народом".

ПОЛЬСЬКА ПРЕСА СТУРБОВАНА ЩОРАЗ БІЛЬШИМ ЧИСЛОМ РОЗВОДІВ у Польщі: в 1950 році було їх 11.000, в 1963 р. — 19.455, а в 1964 р. — 21.000. Найбільше число розводів у самій Варшаві і, з черги, в інших більших містах. Головна причина: препогані мешкальні відносини і наплив до міст селян, непривичних до місцевих відносин.

НА МАЛЯЙСЬКОМУ ПІВОСТРОВІ ПОСТІЙНО ЙДЕ ВІЙНА між індонезійськими терористами й місцевим військом та поліцією. Індонезія, яка заповіла „знищення" Маляйзії, висилає туди своїх вояків і вишколених терористів. З-посеред такого десанту, що висадився 25 лютого, вбито 37 індонезійців та 40 схоплено в полон. 29 березня перехопили три індонезійські висадні човни. Один із них затоплено, два інші втекли.

РЕВОЛЬТА ПОЛКОВНИКІВ В ЛЯОСІ СКІНЧИЛАСЯ НЕВДАЧНО. Два полковники, приятелі - прихильники генерала Фумі Носована, колишнього прозахідного головного команданта ляоської армії, захопили своїми частинами місто Тахек, вимагаючи, щоб уряд погодився на поворот генерала Носована, який утік був після невдачної спроби перевороту до сусіднього Сіяму. Державне військо відібрало те місто без бою, після чого оті збунтовані полковники втекли.

ЗАХІДНЬОНІМЕЦЬКИЙ АМБАСАДОР У ПАРИЖІ, МАНФРЕД КЛЯЙБЕР, ВИСЛОВИВ ПЕРЕД ПРЕЗИДЕНТОМ ДЕ ҐОЛЛЕМ стурбування Західньої Німеччини з приводу відкинення Францією пропозиції, щоб 10 травня ц. р. перевести конференцію 6-ох держав Европейської Економічної Спільноти в цілях завершення політичної єдности Европи. Де Ґолль мав відповісти, що нема причин до стурбування, бо німецько - французький договір приязни з 20 січня минулого року залишається в силі.

Палата схвалила створити окрему аґенцію для опіки над старшими

Вашингтон. — 31-го березня Палата Репрезентантів більшістю 394-ох до 1-го голосу прийняла законопроєкт про нову аґенцію, яка має бути при Департаменті Здоров'я, Виховання і Добродійности, і яка мала б займатися допомогою старшим особам, що покінчили 65-ий рік життя. Палата схвалила на цілі цієї аґенції $17 500 000, які мають бути зужиті впродовж найближчих двох років. З цієї суми $13 000 000 будуть видані стейтам, щоб вони додали від себе відповідні суми на вишкіл потрібного персоналу для праці в цій аґенції та на плянування у зв'язку з організацією нової аґенції та нових її відділів в терені. $4 500 000 є призначені на дотації для публічних і неприбуткових інституцій на те, щоб вони могли випробувувати різні проєкти в цій справі. Законопроєкт переслано до Сенату, де є добрі вигляди на те, що він стане законом, згідно з яким нова аґенція допомагатиме всім особам, що мають понад 65 років. Ця група американських громадян творить одну десяту населення цієї країни і вимагає опіки уряду і громадянства. Внескодавцем цього пляну є конґресмен - демократ із Ровд Айленду Джан Е. Фоґарті, який заявив, що ціллю нової аґенції буде дбати про те, щоб старші особи мали відповідні засоби до життя, щоб могли користати з конечної опіки в шпиталях, щоб мали нагоду так працювати серед громадянства, щоб могли почуватися корисними його членами. Конґресмен Фоґарті сказав: „Ця нова аґенція в справах старших осіб збільшить престиж та скріпить всі дотеперішні праці", які виконуються в ділянці опіки над старшими. Нова аґенція об'єднує всю працю тих урядових аґенцій, які досі займалися справою допомоги й опіки над старшими. Одночасно внесено законопроєкт про те, щоб пенсіонери могли одружуватися та не тратити нічого з пенсії, як це було досі. Тепер пенсіонери деколи не одружувалися, боячися, щоб не діставати зменшеної пенсії. Деколи вони жили спільно, не маючи законного шлюбу.

Митрополит Сенишин відбуває візитацію парафіяльних шкіл

Філядельфія. — Митрополит Амвросій Сенишин, первоієрарх Української Католицької Церкви в ЗДА, відбуває візитацію українських католицьких парафіяльних шкіл у своїй архиєпархії, знайомлючись із станом тих шкіл та науки в них, і зокрема із станом українознавчих наук. В середу, 31-го березня, Владика відвідав школи в Нюарку і в Джерзі Ситі. Після закінчення візитації школи в Джерзі Ситі, для Митрополита були висвітлені документальні фільми про відкриття пам'ятника Т. Шевченкові у Вашинґтоні, про благословення Української Католицької Семінарії у Стемфорді та документальний фільм із величавих урочистостей інсталяцій Кардинала Йосифа Сліпого і авдієнції української делеґації в Папи Павла VI з кінцем лютого цього року. Перший фільм висвітлив для Митрополита Амвросія режисер цього фільму п. Тамарський, а фільми із Стемфорду й Риму висвітлив їх автор Ярослав Кулинич. Фільм з Риму був показаний вперше й ще у провізоричному стані й п. Кулинич плянує висвітлити його, після технічного завершення, для загальної публіки в поодиноких громадах. Усі фільми кольорові. На фільмі з Риму задокументовано всі стадії інсталяційних урочистостей: читання папських декретів після таємної консисторії 2-го лютого, публічна консисторія та понтифікальна Служба Божа і урочистості приречення нових кардиналів у базиліці св. Петра 25-го лютого, та вкінці, авдієнція української делеґації в Папи Павла VI того ж дня.

ПОМЕРЛА ДРУЖИНА ПРОФЕСОРА ОЛЕКСАНДРА ОГЛОБЛИНА

Лудлов, Масс. — Після довгої і важкої хвороби тут померла Анна Якимівна Оглоблин, дружина видатного українського історика проф. дра Олександра Оглоблина, дійсного члена НТШ і УВАН, голови Українського Історичного Товариства. Похорон Покійної відбувся в середу 31-го березня ц. р.

М. Смілій і В. Біляїв обрані на стейтових керівників Українського Відділу Республіканської Партії у Філядельфії

Філядельфія. — На зібранні Українсько - Американського Республіканського Клюбу, що відбулося в неділю 28 березня ц. р. у Філядельфії, обрано на керівників стейтового Українського Відділу Республіканської Партії двох активних членів Клюбу Михайла Смілія і Володимира Біляєва. В зібранні, яким започатковано другий рік діяльности Клюбу, взяло участь 100 осіб, в тому як почесні гості, Майк Беднарик, секретар Пенсилвенійського податкового уряду, Дейвід Берк, представник філядельфійського центрального виборчого комітету, Дж. Гершенфельд, оборонець в іміграційних справах, др Богдан Гнатюк, голова філядельфійської Філії УККА та Еміль Ковак, представник словацької громади. В склад екзекутивного проводу Клюбу були обрані на цьому ж зібранні: Іван Одежинський — президент, Іван Дудун, Дарія Завадович, Юрій Прокопишин — віце-президенти, В. Біляїв — екзекутивний секретар, Іван Гельо — скарбник. Контрольну Комісію очолив — д-р В. Пушкар і Товариський Суд — д-р В. Рудницький.

В Ню Йорку відбуваються численні українські мистецькі виставки

Ню Йорк. — З відремонтуванням та спеціяльним пристосуванням до малярських виставок долішньої залі Літературно-мистецького Клюбу в Ню Йорку, відбуваються там інкоми одночасно й по дві виставки, в долішній і горішній тотожніх великих залях. Однак голова Літературно-мистецького Клюбу, Борис Ржепецький, дбає, щоб одночасні виставки завжди різнилися своїм характером. Ось так, наприклад, коли в долішній залі проходить ще виставка Юрія Соловія, то в горішній залі відкрито виставку батальних і пластових образів Леоніда Перфецького. Обидві виставки протилежні не тільки розмірами полотен, але й мистецькими напрямками, духом, кольоритом і технікою. В неділю 11 квітня ц. р. в долішній залі відкривається виставка артиста маляра Миколи Неділка, пейзажиста-кольориста, а в тижні після її закриття, 2 травня, буде там відкрита виставка Бориса Крюкова, відомого головно з його майстерних козацьких типів, і його дружини Ольги Гурської, що спеціялізувалась у квітах. Знову ж у горішній залі буде відбуватись в другій половині травня ц. року, у зв'язку з святкуваннями ювілею вимаршу Українських Січових Стрільців, виставка стрілецьких пам'яток.

ПІСЛЯ БОМБОВОГО ЗАМАХУ НА АМБАСАДУ ЗДА В САЙҐОНІ

Перехожий в'єтнамець виводить поранених людей з-під американської амбасади в Сайґоні, знищеної зривом комуністичної 250-фунтової бомби. Внаслідок замаху згинуло двадцять осіб і 75 були поранені.

ЗДА НЕ ПЕРЕВОДИТИМУТЬ ВІДПЛАТИ ЗА АТЕНТАТ НА АМБАСАДУ В САЙҐОНІ

Вашинґтон. — Американськийкий амбасадор у Південному В'єтнамі, генерал Максвел Тейлор, який перебуває тепер у Вашинґтоні і в середу 31 березня був на довшій нараді у президента Джансона, заявив, що за останній комуністичний замах, переведений в минулий понеділок проти будинку американської амбасади, з 20-ма убитими і кількома сотками ранених, не буде ніяких відплатних заходів проти Північного В'єтнаму. Зате Америка переводитиме дальше всі ті воєнні заходи, які вважає за доцільні у війні проти комуністичних партизанів у Південному В'єтнамі та їхнього спонзора і протектора — Північного В'єтнаму. Водночас — однаково Максвелл Тейлор, як сам президент Джансон заперечили газетні вістки, наче б Максвелл Тейлор мав в короткому часі відійти з свого амбасадорського становища у Південному В'єтнамі. Що стосується політичної ситуації довкола проблеми В'єтнаму, то газети принесли дві цікаві вістки: 1) асистент державного секретаря для справ міжнародної організації Гарлен Клівленд заявив, що генеральний секретар Об'єднаних Націй У Тант міг би віліграти позитивну ролю в характері посередника у в'єтнамському конфлікті, як також у проблемі Берліну. Клівленд, коментують газети — є відомим прихильником Об'єднаних Націй. У зв'язку з цією його заявою коментатори здогадуються, що У Тант буцім-то задумує полетіти до столиці Північного В'єтнаму Ганою на безпосередню розмову з тамошнім комуністичним диктатором Го Чі Мінгом. Американці буцім-то не зголошували б застереження проти такої подорожі. 2) Московський кореспондент „Н. Й. Таймсу" Таннер твердить, наче б з амбасади одної ближче неназваної невтральної країни в Москві вийшла відомість, що Північний В'єтнам змінив своє становище у відношенні до ідеї нової Женевської конференції в справі замирення та що він не ставить більше вимоги, „щоб спершу ЗДА відкликали свої війська з Південного В'єтнаму. Північний В'єтнам буцім-то заявив тій невтральній країні, що він не бажає собі такого поширення війни, яке перетворило б В'єтнам у другу Корею з участю також китайських і, може, й совєтських військ. Якщо ця вістка була б правдива, то це був би перший знак, що північно - в'єтнамські комуністи схильні до мирових переговорів. Зате вони все ще не відмовились від своєї цілі настановити також у Південному В'єтнамі комуністичне правління. У дальшому ході війни проти комуністів — більше 70 американських літаків бомбардували базу комуністичних партизанів в густих лісах на північ від Сайґону, попередивши перед тим летючками у гучномовцями цивільних мешканців того району, щоб вони береглись. Понад 2.000 цивільних осіб втекли з того обширу, який був важко бомбардований: тамошні ліси були спалені. Бомбардовано також 4 дальші радарські станиці у Північному В'єтнамі. В одній атаці гелікоптерами комуністи збили протилетунським вогнем три гелікоптери.

СССР хоче нової генеральної дебати про міжнародне роззброєння

Об'єднані Нації. — Совєтський амбасадор в Об'єднаних Націях Микола Федоренко заявив генеральному секретареві ОН У Тантові, що СССР бажає собі скликання Комісії Об'єднаних Націй для справ роззброєння на засідання в першій половині квітня ц.р. Ця Комісія складається з усіх 114 членських держав Об'єднаних Націй. Вона ніколи ділово не нараджувалась, передавши місію ділових нарад своїй субкомісії з 18-х держав, які становили насправді Женевську конференцію для роззброєння. Ця конференція не довела за кілька років свого існування до ніякого успіху. Останнє її засідання відбулося у вересні минулого року. ЗДА даремне кількакратно зверталися до СССР, щоби відновити ті женевські наради, але Совєти не давали відповіді. Тепер Федоренко мотивував вимогу скликання повної Комісії — невдачею женевських нарад. Відколи Генеральна Асамблея ОН встановила в 1960 році ту Комісію для справ роззброєння та її Підкомісію — число членських держав Об'єднаних Націй зросло з 82 до 114. Очевидно, що в такому великому гурті, та ще й із багатьма азійсько-африканськими членськими країнами, які до справи міжнародного роззброєння ніяк не причетні, ніякі ділові наради не можливі. Тому цей останній совєтський крок ще раз доказує, що Совєти міжнародного роззброєння не бажають собі, а всю цю проблему використовують тільки для пропагандивних цілей.

УКРАЇНЦІ У ВІЛЬНОМУ СВІТІ

В ПІТСБУРҐУ СТВОРЕНО КОМІТЕТ ДЛЯ ВШАНУВАННЯ КАРД. ЙОСИФА СЛІПОГО

Пітсбурґ, Па. — За почином 21-го Відділу ООЧСУ тут відбулася громадська нарада представників духовенства й українських установ та організацій Західньої Пенсильвенії, на якій вирішено створити Діловий Комітет для вшанування Кардинала Йосифа Сліпого. Перше засідання цього комітету відбулося 23 березня і до його почесної президії увійшли оо. Данильчук, о. д-р І. Нагаєвський і монс. Віктор Поспішіль та Василь Джиджора і Ярослав Сірко. Сам діловий комітет очолив Володимир Мазур. Комітет вирішив влаштувати у вересні ц. року репрезентативну академію на пошану Кардинала Сліпого.

ВЕЧІР МИСТЦІВ, ВОЯКІВ І ПЛАСТУНІВ В НЮ ЙОРКУ

В п'ятницю 2 квітня ц. р. відбудеться в горішній залі Літературно мистецького Клюбу вечір з нагоди виставки батальних і пластових малюнків Леоніда Перфецького. Виставку цю спонзорували Нюйоркський Відділ Об'єднання б. вояків українців в Америці і Станиця Пласту. З короткими доповідями на різні теми, пов'язані з батальним малярством, виступлять Лев Лепкий, Михайло Островерха і Іван Кедрин — всі три колишні українські вояки. Тепер уже 70-літній Леонід Перфецький, який має високі малярські студії в Академії малярства в Кракові та в Парижі, був членом Леґіону Українських Січових Стрільців, Армії УНР і I Української Дивізії УНА. Будучи в таборі в Німеччині створив теж кількадесять малюнків і рисунків з пластового життя.

Тепер живе в Монтреалі в Канаді.

ГЕН. О. ЗАГРОДСЬКИЙ ЗНОВУ В ЛІКАРНІ

Ген.-полк. Олександер Загродський, один із найстарших і найбільш заслужених старшин Армії УНР, співорганізатор та визначний учасник Першого Зимового Походу, як командир Волинської Групи, якому небавом сповниться 75 років життя, перебуває від липня 1963 р. в лікарні, де перейшов ампутацію ноги.

В останньому часі перебував у стейтовій лікарні в Стетен Айленд, а тепер переведений знову до Белв'ю-шпиталю при 1-ій Евню і 27-ій вул. в Ню Йорку, Відділ „Джі 3". Ген. О. Загродський, почесний член ОбВУА, втішається великою пошаною у колишніх військовиків, які часто його відвідують.

ГРОМАДСЬКЕ ВІЧЕ В НЮ БРАНСВІКУ, Н. Дж.

В неділю 28 березня відбулося тут громадське віче в справі т. зв. культобміну, влаштоване 33-им Відділом ООЧСУ. З доповідями на цьому вічу виступали редактор видань УККА Володимир Душник, який говорив про суч. завдання українців в Америці і проф. Микола Чировський, який виголосив доповідь про сьогоднішню політичну ситуацію. Після дискусії, яка стосувалася головним чином справи т. зв. культурного обміну, і в якій були висловлені різні погляди, схвалено запропоновані Я. Іваховим резолюції, в яких підтримано вповні становище УККА в цій справі, прийняте Радаю Директорів УККА дня 20 березня ц. р.

НОВА ДИРЕКЦІЯ ВИДАВНИЧОЇ СПІЛКИ „ПОСТУП" У ВІННІПЕҐУ

Вінніпеґ. — На засіданні новообраних членів дирекції Видавничої Спілки „Поступ", яка видає католицький тижневик тієї ж назви, уконституовано цю дирекцію в такому складі: інж. Семен Романів — президент, Володимир Соломон — віце-президент, о. Семен Іжик — секретар, о. Павло Малюґа, ЧНІ, о. Володимир Шевчук, ЧСВВ, Іван Зборовський, мґр. Ярослав Семчишин — члени. Гол. Редактором „Поступу" є о. С. Іжик і гол. керівником видавництва Іван Іванчук. Відбулося засідання дня 17 березня ц. р.

РІЧНІ ЗБОРИ СТУДЕНТСЬКОЇ ГРОМАДИ В НЮАРКУ

Нюарк, Н. Дж. — Українська Студентська Громада в Нюарку, Н. Дж., відбуде в неділю 4 квітня ц. р. о год. 6-ій веч. в пластовій домівці при 1186 Клінтон Евню свої загальні річні збори. Очолюють цю студентську Громаду Зенон Цибик, як голова, і Реня Постолюк, як секретар.

НА НАШІЙ, НЕ СВОЇЙ ЗЕМЛІ

(Що пишуть комуністичні газети в Україні)

„ПІДСТАВЛЯЙ СПИНУ"

На вантажному майданчику Сумської хемічної фабрики нема ніякої механізації — ні малої, ні великої, — пишуть робітники 17 березня ц. р. в часописі „Рабочая Газета".

Як же вантажники працюють?

—Підставляй спину під мішок та й неси у вагон.

У ТАЙГУ І ТУНДРУ

„Смачні й поживні страви з Херсону відомі далеко поза межами України. Ми ешелонами відсилаємо їх у найдальші куточки вітчизни. А тим хто підкорює тайгу і тундру штурмує гори, безводні і крижані пустелі, наші консерви приносять ніби подих соняшних українських степів", - пише 12 березня ц. р. у „Радянській Україні" І. Петрин, директор фабрики консервів у Херсоні.

БУРЖУАЗНІ ПЕРСТЕНІ

Безугавно гупає бубон, брязкають цимбали, наспівуєвиграє скрипка. Хата — ходуном, аж долівка вгинається.

Блимають каганці, тремтять шибки. У селі весілля.

Та ось за столом зводиться кремезна постать Степана Бондаренка.

—Федю, до мене! Мерщій давай сюди подарунок молодим!

Хлопець добув з кишені згорток. Бондаренко мовчки оглянув два золотих перстені, надів їх молодим на пальці, погладив свої вуса і з задоволенням сказав:

—Трохи, правда, завеликі, та нічого, обійдеться на перший раз. Самі знаєте — у міжнародної буржуазії реквізували . . . (З нарису Михайла Чабанівського, надрукованого в „Радянській Україні" за 13 березня ц. р.).

КУПУЮТЬ У СУСІДІВ, АБИ ВІДДАТИ ДЕРЖАВІ

Колгосп у Березівському районі на Одещині.

— Так, значить, двісті п'ятдесят центнерів помідорів з гектара?

— Так.

— Чи не перехватили?

— Та ми вже кілька років по триста беремо.

—Майже? А коли негода? Посуха там чи ще щось? Як з консервним заводом —буде? Зупиняти? А завод державний. Держава недоодержить мільйони банок продукції . . .

— В разі чого, купимо помідори в сусідів . . .

(З журналу „Україна" ч. 6 за лютий 1965 року.).

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by Ukrainian National Association, Inc., 81-83 Grand St., Jersey City, N.J. 07303
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N. J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N.J. 07303

Терор і його наслідки

Учинений кілька днів тому в Сайгоні динамітовий атентат перед будинком американської амбасади з 20 убитими, 175 пораненими й великою матеріяльною шкодою зактуалізував питання терору, як засобу політичної боротьби. Відомо, що атентати проти осіб і установ бували ще в прадавніх часах, задовго перед винаходом пороху — згадати б тільки вбивство Юлія Цезаря. Відомо також, що такі акти індивідуального чи збірного терору рідко осягали політичну ціль, що її мали плянувальники й виконавці. Скільки то осіб з дому Романових згинуло з рук російських революціонерів, а царат залишався аж до 1918 року майже незмінним від часів Івана Лютого. Знаємо найкраще, що вбивства Симона Петлюри, Євгена Коновальця, Степана Бандери й Лева Ребета не тільки не зламали дух спротиву української політичної еміграції, а ще більше його скріпили.

Заява президента Джансона у відповіді на сайгонський терористичний акт лише потверджує, що такі атентати політично недоцільні, навпаки — вони породжують ще гострішу реакцію, скріплюючи той стан, проти якого акт терору був виміряний. Атентати, індивідуальні чи збірні, це демонстрація. Кожна демонстрація є або спонтанним виявом настроїв, або плянується задля здобуття розголосу даної справи. Але на цьому й кінець. Проте існує різниця між індивідуальними атаками терору та революцією. Існує найбільша різниця між терором, що його ширить диктаторський режим, а терором, зверненим проти такого режиму. Існує величезна різниця між такими атентатами, як проти князя Бернадотте, Линкольна чи Кеннеді й атентатами проти тиранів типу Леніна й Гітлера. Існує різниця, між дійсними визвольними революціями та глумом над цим поняттям що його роблять комуністи.

Акти терору в'єтнамських комуністів, інспіровані й організовані з Північного В'єтнаму та комуністичного Китаю, доказують тільки повне незнання західньої, в даному випадку, американської психіки. Го Чі Мінг чи Мао Тсе-тунг не бачили і не знають Америки. Всі фанатики короткозорі, а прикметною рисою фанатизму є те, що він найчастіше — помиляється. Сайгонський атентат був не тільки злочином, але й грубою політичною помилкою. Автори таких помилок самі приспішують свій загин.

Злидні історичної бібліографії в УССР

У встановлюваній в різних країнах з допомогою терору чи збройної окупації комуністичній системі не залишилася свобідною ні одна з ділянок духового життя, в тому числі й науки. Особливого „піклування" зазнає в СССР така аполітична, здавалося б, галузь знання про книжку, як бібліографія, що своїм завданням має реєструвати книжкову продукцію, загальну чи для окремих ділянок літератури й науки, і складати бібліографічні покажчики. В умовах совєтського режиму бібліографію визначають як „серйозне знаряддя комуністичної пропаґанди та комуністичного виховання".

Особливо важких злиднів зазнає бібліографія в поневоленій Москвою Україні. Не вважаючи на деяке пожвавлення з виданням бібліографічних покажчиків чи то з літератури, чи з різних ділянок науки, всі вони впорядковані під кутом партійних вимог: з них виключено всі праці „буржуазних" та „буржуазно-націоналістичних" дослідників і письменників, як „застарілі змістово й ідеологічно". Найважче відчувається партійний тиск у такій галузі бібліографії, як історична.

Жалюгідне становище в галузі історичної бібліографії в науці УССР виявив недавно лист групи українських істориків, очолюваних проф. Іваном Крип'якевичем, до редакції київського „Українського Історичного Журналу", надрукований у книжці 1-ій за 1956 рік. Стверджуючи відсутність вичерпної бібліографії з історії України, автори цього листа наводять ряд фактів режимного здушування й ударемнювання будь-яких спроб заповнити прикрі прогалини в цій ділянці. Складений бібліотекою Інституту історії АН УССР в 1960 році бібліографічний щорічник нових історичних праць „не був опублікований і дальша підготовка таких випусків припинилася". Те саме сталося й з „фундаментальною бібліографією з історії УССР" — світу вона так і не побачила. Підготовлену протягом 1958-1962 рр. бібліографами Інституту історії УССР тритомову бібліографію історичної бібліографії України, на яку витрачено багато праці, часу і коштів, припинено на доручення ближче невизначених режимно-партійних чинників вже з першим томом, випуск якого плянувалось на 1964-ий рік. Така ситуація з українською історичною бібліографією в той час, як — підкреслюють автори листа — російські історики мали змогу видати бібліографію за 1917-1952 рр. і опрацювати бібліографію за 1877-1917 рр.

Наведені в листі факти стосованої московським режимом безприкладної дискримінації української історичної науки підтверджують ще раз, що в Українській за назвою ССР ніякої справжньої науки немає, і що під особливим тиском перебуває там вивчення історії України.

Ярослав Курдидик

ПОСИЛЕННЯ ПРЕСІЇ У В'ЄТНАМІ

Щойно тепер, після введення постійних і щораз більших у своєму насиленні авіяційних налетів на Північний В'єтнам, довідуємося із вірогідних джерел про дійсну причину, чому Президент примушений був рішитися на цю своєрідну „політику пресії". Як виявляється, ця форма пресії має дуже просту мету: переконати комуністичних головачів у Ганої і Пейпінгу, щоб вони залишили Південний В'єтнам у спокою, а те, що вони дуже широко розплянували — „вирадирувати силою" . . .

Першою і основною причиною, чому прийнято згадане рішення, були не якісь там здогади, а точно перевірені факти. Це ж бо не є ніякою таємницею, що у Південному В'єтнамі 30% терену, який, згрубша обраховуючи, покривається у такому ж майже відношенні з кількістю населення, контролює Сайгон. Такий самий терен і приблизно стільки ж населення мають під своїм впливом в'єтконґські комуністи. Решта, тобто коло 40%, це ота вирішна у майбутньому кількість населення, яке покищо себе не визначило, але і Захід і комуністи свідомі того, що від остаточного визначення цих нібито невтральних 40% залежатиме, чи у Південному В'єтнамі залишиться при владі прозахідній уряд, чи заволодіє ним Го Чі Мін?

Другою причиною, яка змінила засаду ЗДА „не поширювати війни у В'єтнамі", була масова інфільтрація через Ляос і Камбоджу вже таки реґулярних комуністичних частин із півночі — з певним бойовим призначенням.

На початках були тільки здогади, що це — реґулярні частини з півночі, але після двох останніх нападів-рейдів, у яких знищено велику кількість літаків та гелікоптерів і розгромлено казарми, при чому понад 20 американських вояків убито, а понад сотню поранено, розвідка виявила, що це були не „партизансько-аматорські витівки", а прецизно переведені добре вишколеним і здисциплінованим військовим з'єднанням бойові завдання.

Крім того розвідка ствердила, що ці два останні напади мали своїм психологічним значенням показати тим 40% „ще не рішених", яку, мовляв, маємо вже ми силу, коли поважуємося бити навіть по американцях. Зрив американської амбасади в Сайґоні потверджує цей здогад.

Усі ці комбінації провів комуністичний генерал Во Нгуєн Гіап, який свого часу виграв битву за Дієн-Бієн-Фу в першу чергу тим, що водночас із розбудовою бойових засобів особливу увагу звертав на морально - психічну інфільтрацію, винищуючи „чистокровних французів", на яких перед тим ніхто не поважувався підносити руки.

Тож і в деяких провінціях Південного В'єтнаму комуністи у такій мірі розбудували свою силу і впливи, що кожної хвилини очікується там на новий Дієн-Бієн-Фу. Найвищого напруження досягнула ситуація тоді, коли усунено ген. Нгуєн Хана з посту головнокомандувача південнов'єтнамської армії. Оце й було ще причиною, чому в тих днях спішно перекинуто в обшир В'єтнаму могутню 7-му Фльоту. Американські військові фахівці взяли до уваги всі можливості. А тепер ми довідуємося про те, що 7-ма Фльота отримала в останньому часі таку велику кількість „москітових морських одиниць", що разом з розвідчими та бойовими літаками переводить стовідсоткову бльокаду в'єтнамського узбережжя, з якого йшла для комуністів головна допомога.

Цікавою є також вістка, що з Південної Кореї і Філіппін прибули до Південного В'єтнаму по кількасот добровільців - фахівців у веденні партизанської війни.

Чи це „посилення пресії" переконає генерала Гіяпа і вожаків у Ганої, що справа з новим Дієн-Бієн-Фу не має виглядів на успіх — покаже недалеке майбутнє. Коли б Гіяпові з допомогою Пейпінґу вдалося здійснити таку ризиковну комбінацію, тоді не виключене, що у найболючішому місці Китаю появився б десант Чіянґ Кай-шека, підтримуваний збройною потугою ЗДА.

Такі припущення й здогади можна знайти в американській та европейській пресі. І висновок з того такий: малі війни — це немовби сцена з відповідними декораціями та кількома незначними акторами. А вся трагічна нищівність великої війни зараз таки за кулісами . . .

В СССР ліквідують ідеологічну комісію, що її очолював Ільїчов

Москва. — У зв'язку із усуненням Л. Ільїчова із секретаріяту ЦК КПСС повідомляють, що теперішнє кремлівське керівництво вирішило скасувати також очолювану Ільїчовим комісію для ідеологічних справ. Була створена ця комісія ще за Хрущова для нагляду над дотримуванням партійної лінії і принципів соціялістичного реалізму в літературі і в мистецтві. Керівником цієї комісії, створеної 1962 року, був Леонід Ільїчов і його заступником Алексєй Аджубей, головний тоді редактор „Ізвєстій" і зять Хрущова. Літературні та мистецькі кола трактують факт усунення Ільїчова і скасування ідеологічної комісії, як вияв деякої лібералізації культурної політики теперішнього режиму. Водночас із цим повідомляють з Москви, що совєтський уряд відкликав з Пейпінґу свого амбасадора Степана Червоненка і що його мають призначити амбасадором в Празі (Чехо - Словаччина).

● У Конґо продовжується громадянська війна, підсичуваназзовні — китайськими комуністами та їх різними африканськими прислужниками. Раніше транспорти зброї, амуніції, виряду ліків і т. п. йшли найбільше з сусідньої Уґанди, де комуно-китайська амбасада була насправді штабом конґолійських бунтарів. Кілька днів тому державне конґолійське військо зайняло містечко Ару за 5 миль від кордону Уґанди, над одиноким битим шляхом відтіль.

Зенон Стефанів

„БУРЯ ЗІ СХОДУ"

Під таким заголовком надруковано в польському щоденнику „Нови Свят" з 13 лютого ц. р. статтю - спомин генерала польської армії Маріяна Кукеля. Цей спомин відноситься до останньої фази війни. Польщі з совєтською Росією в 1920 році.

При цій нагоді треба пригадати, що Польща, на підставі договору з 21 квітня 1920 р., була в союзі з Українською Народною Республікою, а українська армія разом з польською билася на протибольшевицькому фронті. Польща союзного договору з УНР не додержала, уклавши спершу 18 жовтня 1920 р. перемир'я на фронті, а пізніше — 18 березня 1921 р. підписавши з большевиками мировий трактат в Ризі.

Автор у той час був в ранзі полковника командиром бриґади на фронті, коли ж наступило завішення зброї, його відкликано до головного штабу у Варшаві. З цього приводу він пише: „Відкликання до Варшави звільнило мене від трагічного переживання: розставання із залишеними на себе самих хоробрими і вірними українськими союзниками, а також бути свідком їх пізнішого обеззброєння, коли після нещасної, самотньої боротьби, їх залишки верталися через демаркаційну лінію. Тінь цієї справи затьмарювала сяйво нашої перемоги . . .". „Ми здавали собі справу з того, що той мир, який приходив, — не був тим, до чого прямував начальник держави (Й. Пілсудський — З. С.) — не визволення народів давньої Речі Посполитої. Це було відмовлення від великих цілей, щоб не продовжувати війни, яку нарід бажав закінчити примирливим, компромісовим миром, шляхом розмежування з совєтською Росією . . .".

Вагалом кажучи, польські історики періоду 1920 року, за малими винятками, як наприклад ген. Кутшеба — „Виправа кійовска" — навіть не згадують про участь і вклад українців у спільній боротьбі з Москвою. З уваги на особу автора, з приємністю цитуємо його слова, як своєрідне, хоч і запізнене признання для тодішніх українських союзників. Ген. Маріян Кукель — Нестор польських істориків (йому тепер 80 років), визначний військовий історик, професор Краківського університету, член Польської Академії Наук, живе на еміґрації в Лондоні.

Згадуючи про Ризький мир, мусимо ствердити, що цей мир, не зважаючи на великі польські мілітарні успіхи — був суцільною капітуляцією Польщі перед Москвою і величезною політичною поразкою. Таке закінчення війни увійшло до історії воєн, як клясичний приклад невикористаної перемоги — коли ворог був розбитий на всьому фронті. Це було друге видання договору Польщі з Москвою в Андрусові в 1667 році з поділом України.

Восени 1920 р. Польща мала під зброєю мільйон добре вирядженого Антантою війська, з того 700 тисяч на фронті, що творили шість армій. Таку кількість подаємо з праці ген. Кукеля — „Зарис гісторії войсковосці в Польсце" (ст. 230). Тодішній голова держави і головнокомандувач Пілсудський пише: „Большевицька армія була так розбита, що я не мав ніяких військових перешкод, щоб сягнути коли б захотів, будь-де на цілому майже фронті". („Пісма - мови - розкази", т. 6, ст. 203).

Дуже заплутана була „визвольна" концепція Пілсудського, на яку часом покликаються польські історики і політики, а навіть і деякі українці. Цитуємо його власні слова із наведеного вище збірника: „Принесення свободи народам, що з нами сусідують, буде справою чести мого життя, як державного мужа і вояка". „Чи прив'язати їх до Польщі під загрозою батога? Ніколи в житті! Це була б відповідь насильством теперішности на насильство минулого". (там же ст. 236). А одночасно в томі 6, ст. 173: „Під Львовом (тобто на протиукраїнському фронті в 1918-19 рр. — З. С.) були заанґажовані чотири п'ятих моєї душі і чотири п'ятих сил моєї армії, а Вільно не давало мені про себе забути . . ." Від 25 червня 1919 р. до 16 липня — до часу відступу УГА за Збруч — Пілсудський особисто керує польською генеральною офензивою проти України, яка знаходилася в смертельній боротьбі з большевицькою Москвою. Правда, Пілсудський не „прив'язував" українців до Польщі під загрозою батога, — але французькими гарматами і кулеметами та „блакитними" галлерівцями, сформованими у Франції (6 дивізій).

Колеса історії завернути назад уже не можна. Не будемо входити в істоту польських політичних концепцій 1918-21 рр. В кожнім разі, в польській державній політиці взяла верх концепція хворобливої великодержавности і поневолення інших народів, а не допомоги в їхньому визволенні.

Польський державний провід не розумів зовсім сенсу історії і не був свідомий тієї ролі, яку нав'язувала йому історія. Оманною розв'язкою у формі Ризького трактату Польща не спинила бурі зі Сходу і без допомоги сусідніх народів ніколи її не спинить. Але й не спинить Польща також і визвольних аспірацій тих народів.

ПРЕЗИДЕНТ ДЖАНСОН ПРОТИ КУ КЛАКС КЛАНУ

Вашинґтон. — Президент Джансон гостро виступив проти організації Ку Клакс Клену після того, як Федеральне Бюро Інвестиґацій заарештувало чотирьох членів цієї організації у зв'язку із вбивством пані В. Ґреґґ Ліюззо в Алабамі. Ця жінка перевозила негритянських демонстрантів із Монтґомері до Селми. Президент конферував із директором ФБІ Едґаром Гувером в цій справі і заповів, що він старатиметься про те, щоб Конґрес якнайскорше схвалив закон про контролю ККК. „Імперіяльний чарівник" — (провідник) ККК Роберт М. Шелтон і „Великий дракон" її Кальвін Крейґ вислали депешу до Президента з просьбою про зустріч з ним в Білому Домі.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

Подаймо їм руку!

Все, що ми досі мали зпоза залізної завіси, блідне в обличчі того історичного документу, що так різко обвинувачує варварську Москву за її злочини супроти нашого народу, за нищення наших прецінних історичних документів. Ці злочини кличуть про помсту до неба, а рівночасно кличуть нас, щоб ми не проспали тієї грізної хвилини, і, прочитавши це обвинувачення, пожурились, трохи обурились і заложили руки . . .

Це був би непростимий з нашого боку промах, якби ми належно не оцінили цього документу, тієї гігантичної боротьби наших братів на рідній землі, і не закричали тут на вільній землі Вашингтона про злочинні дії варварської Москви супроти українського народу та не остерегли, що така доля чекає все людство, якщо воно не опам'ятається і не стане одностайно супроти злочинця світу. Ми їх почули, — вони дали знати перед нами й цілим світом, що ведуть нерівну боротьбу проти гнобителя нашого народу, проти московської комуни і російського імперіялізму.

Ми мовчати не можемо. Вже чуються голоси, щоб вийти на демонстрацію, і щоб ця демонстрація своїми розмірами перевищила Вашингтонське минулорічне Шевченківське свято. Чи можливе це осягнути?

Звичайно, що так. Тягар підготовки до демонстрації повинен взяти на себе Комітет Об'єднаних всіх організацій міста Ню Йорку під протекторатом УККА. Ніхто не сміє стати осторонь.

Покажім перед цілим світом ганебну, колоніяльну політику Москви супроти України та її народу. Нехай світ вичитає з наших транспарентів, що для сімох мільйонів учнів Москва друкує тільки 30.000 книжок.

Що у т. зв. УССР суд над Погружальським відбувається в московській мові! Що Москва напосілася на душу українського народу й дощенту нищить релігію і замикає рештки церков. Крикнімо на весь світ і скажімо, що в історії людства ще не було такого злочину, якого москвини доконали над українським народом, бо йдучи за царським переписом з 1896 р. і йдучи по лінії найменшого приросту населення, сьогоднішня Україна повинна мати понад 80 мільйонів населення, а внаслідок злочинів москвинів вона має тільки 43 мільйони.

Покажім, що походу до волі поневолених Москвою народів ніяка сила не спинить, і тільки питання часу, коли ця ганебна, остання тюрма народів трісне, як миляна банька. І трісне без атомової війни, коли західні мужі висунуть питання на світову арену поневолення Москвою народів, в тому числі найбільшого під цю пору у світі — українського.

Наш побут тут зганяє Москві сон із очей. Та нашою відповіддю на її посягнення і нищення історичних документів, має бути такий удар, щоб світ нарешті пробудився із летаргу й остаточно поставив її перед світовим трибуналом.

П. Ямняк

Леся Лисак

Корнелія — мати Ґракхів

Достойна римська матрона перейшла до історії як символ матері - громадянки, що дала своїй країні великих синів. На мармуровій плиті її гробівця вирізьблено тільки три слова, але в цих словах замикалося найвище признання: „Корнелія — мати Ґракхів".

Українська селянка Агафія — мати п'ятьох синів — ніколи не чула про матір Ґракхів. Вона була неписьменна. Проте, вона була багата на життьову мудрість, притаманну старим селянським родам, а в її постаті і поведінці було щось з гідности землі. У завжди чистій льняній сорочці, довгій по кістки темній спідниці, зпасці і сніжнобілому очіпку — вона неначе пройшла крізь століття ген десь із княжої доби . . .

Вона говорила мало, але в її словах крилася велич простоти. Її старенька хатина з низькою стелею і малими віконечками, повними вазонків, була зразком охайности і порядку. Сорочки, які прала, були найчистіші в селі, а хліб, який пекла — найсмачніший.

Усі її п'ять синів мали освіту, а наймолодший навіть вищу. І саме її сини були тими, які розбудили національну свідомість села, а із слів „Україна" і „незалежність" зробили символ і ідею.

За часів польської займанщини в її хаті збиралась сільська молодь і до пізньої ночі читала заборонені книжки, співала заборонених пісень і снувала пляни про новий Зрив.

Коли польська поліція переводила в її хаті ревізію, штовхала її прикладами і порола багнетами подушки — вона стояла випрямлена і мовчазна, а в її очах не було страху, лиш презирство.

А коли забирали її синів до тюрми, вона не плакала і не заводила як інші селянські матері, тільки христила кожного сина на дорогу, а під повіками приховувала біль і сухі сльози.

Вона кожної суботи йшла пішки до міста, несучи синам одежу і харчі. А в неділі раніше за всіх приходила до церкви і била незчисленні поклони перед святими образами.

У селі казали, що вона таки випросила ласку у Бога, бо сини вернулися цілі й здорові спершу з тюрми, а опісля — з большевицького полону. Пізніше, за німецької окупації, в хаті, поруч заборонених книжок, переховувались машинові пістолі й ручні ґранати.

Ночами заїздили на її подвір'я якісь вози, сторожко снувались якісь тіні, і чути було притишені розмови. Та коли сонце сходило — сліди возів уже були заметені, а як сусіди питали, хто приїжджає ночами, вона байдуже здвигала раменами, немов нічого про це не знала.

У липні сорок четвертого року, коли село горіло під фронтовим обстрілом, ми бачили її востаннє. Вона виносила з горіючої хати якісь клуночки і ховала їх у землянку. Вона була зовсім сама — її сини подалися котроїсь ночі вслід за таємничими возами . . . Вона була, як завжди, спокійна та мовчазна, тільки тим разом в її очах було море глухого болю . . .

Багато років минуло з того часу, і ми про неї нічого не чули. Але недавно прийшов лист із села. В ньому суха, лаконічна згадка: „Всі сини Агафії згинули". І більше нічого — ніяких пояснень. Вона осталась зовсім сама, на ласці невістки. Вона вже дуже старенька і дуже немічна. Її схоровані, зболілі ноги заледве доносять її до порога хати. Там вона сідає, похила й згорблена, і дивиться помряклими очима на дорогу, якою відійшли колись її сини, і на порожнє місце, де колись стояла церква.

Нема синів і нема церкви, в якій била за них поклони...

Вона молиться за них з порога своєї хати і жде, щоб віДійти до них . . . Вона заснe колись так непомітно й тихо, як жила, але ніхто не поставить на її могилі мармурової плити і не вирізьбить слів: „Агафія — мати борців".

Олександер Лотоцький

ДЕРЖАВНИЦЬКИЙ СВІТОГЛЯД Т. ШЕВЧЕНКА

(Стаття надрукована в IV томі 16-томового видання творів Шевченка, вид. Українського Наукового Інституту у Варшаві 1937 року)

(4)

До царів російських поет ставиться відповідно до їх ролі в національно - державному поневоленні України Всі вони, „кати України", сприяли тому поневоленню, але найбільше — „це той Первий, що розпинав нашу Україну, а Вторая — доконала вдову-сиротину", та „фельдфебель-цар" — Микола І. На адресу Петра вкладає поет такі слова в уста замученому гетьманові Полуботкові: „Царю проклятий, лукавий, аспиде неситий! Що ти зробив з козаками? Болота засипав благородними костями! Поставив столицю на їх трупах катованих! і в темній темниці мене, вольного гетьмана, голодом замучив у кайданах"

10.

Поневолене становище України та життьові її інтереси визначували й відношення Шевченка до сусідніх народів. Шевченко не ідеалізував польсько - українських відносин у минулому, як це ясно видко хоча б з таких його творів, як „Гайдамаки" або „Буває, в неволі іноді згадаю..." Але, оцінюючи наші історичні суперечки з Польщею, Шевченко висловлює погляд, який не тільки освітлює життьовий зміст минулого, але може служити й історичною прогнозою на дальші часи: „А чванитесь, що ми Польщу колись завалили!.. Ваша правда: Польща впала, та й вас роздавила". Він виразно підкреслює, що неґативні моменти в польсько - українських відносинах далеко поступалися перед фактами, до яких привело державне поєднання України з Московщиною, що „світ Божий в пута закувала": „Кобзарі нам розказали про війни і чвари, про тяжкеє лихоліття, про лютії кари, що ляхи нам завдавали... Що ж ділялось по Шведчині, — то й вони злякались, оніміли з переляку..."

У всій поезії Шевченка немає й найменшого натяку на національне примирення з москалями, з державою московською, якою насправді була Росія. Шевченко „усяку злуку України з Московщиною вважав за найбільшу недолю, за найбільше нещастя України, джерело її фізичного, духового, матеріяльного, культурного й морального занепаду, вважав за кару Божу, як це виразно виходить із слів: „Україно, мій любий краю неповинний! За що тебе Господь кара, карає тяжко? — За Богдана та за скаженого Петра та за панів отих поганих докраю нищить"... Він визнає тільки повну державно - політичну самостійність України" (Ст. Смаль-Стоцький). Отже, поширений серед росіян погляд, що Шевченко закликав до єднання між москалями та українцями — цілком неслушний. Походить він із цілковитого незнання й нерозуміння самої основи Шевченкового національно - державного світогляду, якою є ідея державної незалежности України.

Найбільший ворог соціяльного поневолення народних мас, що присвятив так багато вогненних сторінок протестам проти кріпацтва та взагалі визискування безправних кляс, Шевченко, проте, не висуває наперед моменту соціяльного, коли в описуваних ним історичних подіях виразно виступає момент національно-державний. Говорячи про фатальний для України договір Богдана з Москвою, поет звертає увагу не на соціяльну, а на політично-державну сторону лихих його наслідків. З другого боку, не осуджує поет революційного кроку Мазепи, хоч його й не піддержали народні маси з причин соціяльних. Шевченко, проте, не висуває наперед пекучої для його громадянської свідомости справи соціяльного поневолення ,проти якого все своє життя висловлював вогненні протести ;але, як патріот-державник, він добре розумів, що хвороби соціяльні можна лікувати органічно лише в умовах власної незалежної державности, — в тих умовах, що дають усі моральні та правні підстави й можливості для направлення кожного соціяльного лиха.

11.

Вже з наведених прикладів видко, що Шевченко не лише добре, навіть надзвичайно добре знав українську історію („що ми, чиї сини, яких батьків, ким, за що закуті"), але й усвідомив собі державні завдання України. Змагання українського народу до національної волі на прогязі всієї його історії, поневолене становище його в державному співжитті з тим чи іншим сусідою логічно приводили думку поета до ідеї незалежности України, як єдиної гарантії інтересів нації. „Чи діждемось ми Вашингтона з новим і праведним законом?" — питає він і сам відповідає: „а діждемось таки колись!" Ця згадка про Вашингтона, вождя-визволителя колишньої англійської колонії, а нині великої незалежної держави, не залишає сумніву щодо правдивого змісту поетових слів, „Коротше й ясніше годі висловити ідеал державного ладу для України. Вашингтон визволив Північну Америку з залежности від Англії, встановив у визволеній землі республіканський лад з новим і праведним законом, він став першим президентом З'єдинених Держав Америки. Такого Вашингтона хоче Шевченко діждатися й на Україні, нового і праведного закону" (Ст. Смаль-Стоцький).

Сучасне поневолене становище України в складі російської держави лише провадило до все дальшого її винародовлення й не давало найменшої надії на те, що Україна здобуде національно - державну незалежність мирним шляхом: „Заснула Вкраїна, бур'яном укрилась, цвіллю зацвіла, в калюжі, в болоті серце прогноїла і в дупло холодне гадюк напустила, а дітям надію в степу оддала". З неволею політичною прийшла й руїна економічна: „Степи мої запродані жидові ,німоті, сини мої на чужині, на чужій роботі". Це ставило перед поетом питання доцільности революційного визволення батьківщини. „Чи довго ще на цім світі катам панувати?" — питає він, розуміючи під „катами" передусім рос. царів.

12.

Коли стало перед поетом питання революційного визволення України з поневоленого становища в складі російської держави, він, не вагаючись, вирішив це питання позитивно. Певний, що „діждемось таки колись" свого державного визволення, поет закликає в іншому місці готуватись до революційного чину. „Порадимось, посумуєм, — звертається він до України — поки сонце встане, поки твої малі діти на ворога стануть". Поет прозирає, що вже „лежить попіл на розпутті, а в попелі тліє іскра вогню великого, тліє, не вгасає, жде підпалу, як той месник часу дожидає". Визволення України поет бачить на руїнах самодержавної Росії: „Бували войни й військовії чвари... Було добра того чимало! Минуло все, та не пропало, — остались шашелі: гризуть, жеруть і тлять старого дуба... А од коріння тихо, любо зелені парості ростуть. І виростуть: і без сокири, аж заревe та загуде, козак безверхий упаде, розтрощить трон, порве порфіру, роздавить вашого кумира, людськії шашелі!"

(Далі буде)

МЕДАЛЯ-ВІДЗНАКА ІМ. ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

В останних п'яти роках своєї діяльности Наукове Товариство ім. Шевченка відзначило пам'ятні річниці, а саме у 1961 р. — сторіччя смерти патрона Т. Шевченка, у 1963 році — 90-річчя своєї діяльности і праці, вкінці у 1964 році — 150-річчя народин нашого Генія Тараса Шевченка. З цієї нагоди Наукове Товариство ім. Шевченка влаштувало Світовий Конгрес Української Вільної науки в 1961 р. та урочисті Наукові Конференції у 1963 і 1964 рр. Крім того відбулися ювілейні концерти й інші імпрези, а завершенням цих урочистостей було відкриття пам'ятника нашому Кобзареві у Вашингтоні.

Підготовлюючись до відзначення цих річниць, Управа Наукового Товариства ім. Шевченка в ЗДА дала ініціятиву та схвалила у 1959 р. встановити Шевченківську медалю-відзнаку, для належного відзначення заслужених для української науки й культури — науковців, письменників, мистців та діячів, українців і чужих.

Щоб поширити надавання цих відзнак і на інші НТШ в Канаді, Европі і Австралії, Американське Наукове Товариство ім. Шевченка передало цю справу Головний Раді НТШ та виготовило відповідний правильник надавання цієї відзнаки.

Головна Рада НТШ прийняла цю справу на своїй сесії в Ню Йорку в дні 19 липня 1960 р. для дальшого її ведення і зреалізування.

Про справу встановлення Шевченківської медалі-відзнаки та про всі старання в цій справі, Управа Наукового Товариства ім. Шевченка в ЗДА повідомила Управи братніх НТШ в Канаді, Европі і Австралії. Осередки НТШ і мужів довір'я в ЗДА та членство НТШ, яке щиро відгукнулося на наш задлик та переслало численні пожертви на покриття коштів виготовлення проєкту медалі, матриц і самих відзнак. Подрібні списки жертводавців будуть подані в окремій брошурі, що її видає НТШ в ЗДА у зв'язку з першим наданням цих медалів-відзнак.

Проєкт медалі-відзнаки виготовив відомий наш скульптор п. Михайло Черешньовський з Брукліна, Н. Й. Медалю виконала фірма „Медалік Арт" в Ню Йорку. Медаля, що її відбитку подаємо побіч, має розміри два і півінча, виконана є з бронзи та переховується у відповідному схоВку фірми. Вона міститься в чорній касетці з темносинім аксамітним обиттям в середині. Віко касетки відчиняється на дві сторони.

На верхній стороні медалі є напис — Наукове Товариство ім. Шевченка — та портрет Шевченка, на зворотній стороні медалі вміщено напис За Заслуги Для Української Науки, Літератури й Мистецтва. По середині спідньої сторони медалі вміщено палаючий смолоскип, обведений лавровим вінком і дубовим вінком. Залишено тут місце для вигравірування прізвища особи, що їй надається медаля.

На останній сесії дня 29 листопада 1964 р., Головна Рада НТШ намітила трьох перших кандидатів для надання їм цієї медалі.

Після переведення всіх приписаних правильником формальностей, Головна Рада проголосить їхні прізвища в пресі.

Президія НТШ у ЗДА

З Літературно - Мистецького Клюбу в Ню Йорку повідомляють, що в п'ятницю 2 квітня ц. р. відбудеться там вечір, присвячений балалістичному мистцеві Леонідові Перфецькому у зв'язку з його теперішньою виставкою баталістичних і пластових образів. З коротким доповідями виступлять редактори Лев Лепкий, Михайло Островерха і Іван Кедрин, всі три колишні старшини та мистецтвознавці. Виставку Леоніда Перфецького спонзорують Об'єднання б. вояків - українців в Америці, Відділ Ню Йорку, і Пластова Станиця. Початок о год. 8 веч.

ПАМ'ЯТІ ЛЕВКА ЧИКАЛЕНКА

(Народився 3 березня 1888 року. Вмер 7 березня 1965 року).

З Левком Чикаленком уперше я стрінувся десь на початку дев'ятдесятих років, коли він приїздив із своїм батьком Евгеном Харламповичем до Херсонезу, який відвідував своїх приятелів та однодумців, членів Старої Громади. Такі відвідини були не часті.

Стрінувся я з ним у Центральній Раді в Києві в 1917 році, коли він був її секретарем. Як секретар Центральної Ради Л. Чикаленко не багато часу присвячував канцелярійній праці, а всю свою діяльність направив на полагодження різних справ у зв'язку з організуванням українських мас.

Коли зорганізувалась Центральна Рада, вороги українського відродження повели шалену агітацію не лише проти Ц. Р., але проти політичного відродження України. Агітацію вели різними шляхами.

Особливо вона інтенсивною була в Києві серед робітництва, війська й навіть політичних партій українських і неукраїнських у Києві, яких у зрусифікованому Києві було багато.

На долю Л. Чикаленка припадало боронити українську справу серед політичних та партійних київських неукраїнських організацій. Ця праця була небезпечною, вона наражувала на особисті образи та фізичні загрози. Треба було мати відвагу й політичну здібність, щоб виступати часом перед розлюченим натовпом „революційних мас", або перед політичними чи громадськими організаціями. Л. Чикаленко був вояком, якому ніколи їдвавалося вийти переможцем, або переможеним, але й тоді він не тратив рівноваги та готовости знову стати до політичного бою.

Мені довелося з ним виконати завдання Центральної Ради та, якщо не перехилити на сторону українців російські козачі війська, то хоч знейтралізувати.

Найбільша загроза для Центральної Ради була під час виступу проти російського уряду генерала Корнілова.

Він, розпочинаючи свій виступ, вислав до начальника штабу київської військової округи генерала Оболєшева телеграму з наказом перевести низку арештів, а зокрема заарештувати ради солдатських та робітничих депутатів і всі українські інституції". Одною з головних військових сил були донські козаки, яких вже раніше зібрано кілька полків навколо Києва. На наше щастя повстання Корнілова було скоро зліквідоване, бо за ним не пішли солдатські маси. Для українців були трагічні часи, бо не тільки Корнілов, але й російський революційний уряд замірявся на ліквідацію Центральної Ради та інших українських національно-революційних осередків.

Для цього наказано київському прокураторові почати судове слідство проти провідних осіб українського національного руху й притягнути їх до відповідальности за „зраду Росії", зогляду на підготову до українських установчих зборів, бо такі збори Тимчасовий російський уряд уважав за „розподіл Росії".

Головна сила, на яку міг би спертися Тимчасовий Уряд, були козачі полки, що були згуртовані біля Києва. Всеросійський Козацький З'їзд 2-го липня 1917 року в справі універсалу Центральної Ради ухвалив таку постанову:

„Всеросійський Козацький З'їзд ухвалив уже резолюцію про неподільність уже демократичної республіки, як одинокий справедливий засіб правління в російській державі й думає, що відокремлення України порушує цілість держави, та в теперішнім тяжкім часі це побільшує тягарі державної будови.

Тому з'їзд заявляє, що він буде підтримує Тимчасове Правительство в його розпорядках, що торкаються універсалу, виданого Українською Центральною Радою".

Повстання Корнілова не вдалося зогляду на спротив не лише українських, але й інших військових частин та залізнодорожників. Це трохи оп'ям'ятало козаків і змусило їх не перебільшувати своїх сил і можливостей.

Після втихомирення корніловського бунту в Бердичеві, де знаходився штаб Південно-Західного фронту, скликано загальний козачий з'їзд. Щоб оборонити на ньому українські позиції, Центральна Рада вислала туди свого делегата Левка Чикаленка, а від Генерального Комітету мене. Нам треба було поспішати, бо з'їзд вже розпочався.

Ми прибули до Бердичева в перший день з'їзду. Поінформувавшись в українській військовій раді Південно-Західного фронту, що настрій серед козаків і делегатів з'їзду є неприхильні для українців і навіть ворожі, я попросив українського командианта міста Бердичева Григоріїва і голову фронтової ради Серветника скупчити в районі з'їзду українські відділи бердичівської залоги. Тоді штаб Південно-Західного фронту охоронявся українізованими частинами, які були перевели під час повстання Корнілова арешт штабу фронта на чолі з генералом Денікіним, що показало козакам організованість і силу українських частин.

Ранком на другий день ми з Чикаленком зголосили своє бажання виступити на з'їзді з привітанням від Центральної Ради. Нас делегати з'їзду стрінули не прихильно й навіть з погрозами викинути нас із залі з'їзду. Лише завдяки деяким поміркованим і більше ліберальним делегатам нас допустили до слова.

Думаю, що на це вплинуло також те, що в найближчих кварталах міста до помешкання з'їзду за ніч були зібрані в досить значному числі українські військові частини.

Нарешті Л. Чикаленкові уділено слова. Він, як звичайно, говорив щиро й переконливо. Він пригадав козакам їх самоуправу, спеціяльні права в російській Імперії, які петербурзький уряд часто порушував і обмежував, проти чого боролися всі козачі війська.

Ця боротьба їх за свої автономні права іноді доходила до того, що як приклад, Яїцьке козацтво вбивало назначених йому отаманів, а не свобідно вибраних козацьким зборами. Він підкреслив походження козаків з тих, колись вільних, республік, які були знищені Москвою. Він пригадав Донським козакам, що вони називають себе „Всевеликим Войском Донскім" бо вони є нащадками втікачів з „Всевеликого Новгорода", республіки знищеної Москвою. Він зумів майже кожному війську, довести, що їх предки впали жертвою московської експансії.

Особливо він підкреслив те, що повстання донського отамана Булавіна не вдалося тому, що запорожці й гетьманські війська Мазепи виступили проти нього разом з московським військом. Коли б було перед тим порозуміння дончаків з українцями, то в висліди повстання були б не такі трагічні для Дону, коли цар Петро Перший, вгамувавши повстання, казав повісити кілька тисяч козаків, і пустити їх по Дону.

Промова Л. Чикаленка зробила помітне враження на делегатів з'їзду, особливо на рядових козаків. Після цього я виступив з короткою промовою, вказуючи на те, що українізовані частини обов'язково виступлять на оборону Центральної Ради й українських революційних організацій, що неминуче приведе до кривавих сутичок між козаками й українцями. Українські військові частини вже дали доказ успішної оборони українських установ і діячів, коли вони, під час повстання Корнілова, масово виступили проти його замірів та на заклик Центральної Ради і генерального Комітету спаралізували всі корніловські військові заходи, а залізничники, переважно всі свідомі українці, спаралізували перевіз корніловських військ.

Я казав, що для нас не бажано, а для козаків може бути трагічно, коли нам доведеться зі зброєю виступити проти них в обороні наших національних прав. Це може перешкодити козакам повернутися на свої території для влаштування там свого життя по своїй волі.

Після довгих і завзятих дебат між реакційною частиною делегатів, переважно офіцерів, і революційно настроєними делегатами, з'їзд ухвалив постанову, в якій він вітає „свою" сестру одинадцяту козачку Україну" і закликає козаків не слухати заклику Тимчасового Уряду і не брати участи в ліквідації українського національного руху та його провідних організацій.

Це була перемога Л. Чикаленка!

Ми з півночі вернулися до Києва й поїхали до помешкання Центральної Ради, де голова Ради професор М. С. Грушевський, та ще деякі члени президії Ради відбували нараду, чекаючи на наш приїзд. М. С. Грушевський щиро подякував Л. Чекаленкові й мені, заявляючи при тім, що упав тяжкий камень з плич проводу української національно-державної революції.

В короткому часі представники козацтва установили ближчий контакт з різними українськими військовими організаціями, що їм дуже придалося під час повороту на свої території, після большевицького захоплення влади в Росії. Україна не робила їм перешкоди переходити через українську територію, щоб не ускладняти й без того тяжку ситуацію в боротьбі проти большевицьких спроб захопити владу в Україні.

В. Кедровський

Свято Державности в Судбурах, Онт.

Заходом Комітету Українців Канади, Відділ в Судбурі, величаво відзначено історичні дати Української Самостійности і Соборности. Участь у святі взяли складові організації Відділу КУК: УНО, СУМ, УДУ, ЛВУ, БУК, Православна Громада, та молодіжні організації: МУНО, Ю-СУМ, УКЮ Судбури; УКЮ Коністон, СУМК.

Напередодні свята, 22 січня представники Відділу КУК Всеч. о. Т. Прийма, п. М. Шіпош, п. В. Рекуляк і посадник міста Судбур п. Джов Фабро в канцелярії міської управи підписали проклямацію, якою проголосили день 22 січня — Днем Української Державности в Судбурах. Український прапор поруч Канадійського гордо повівав на ратуші міста.

Управа Відділу КУК заздалегідь підготовлялась до сього величнього дня. На головного промовця запрошено відому українській спільноті діячку, радну міста Дітройт, пні Марусю Бек, і послів до провідницького уряду. Управа Відділу КУК і ширша українська громада очолена Управою КУК, посадником міста Судбур п. Джо Фабро і членами міської ради, на летовищі привітали пні Марусю Бек, а представниці молодіжних організацій в українських народних строях і гарним словом привітання та китицею квітів вшанували прибуття пні Марусі Бек до Судбур.

23 січня в полудневих годинах в Мандарін готелі відбувся святочний обід на честь дорогої гості, яку впровадив посадник міста Судбур п. Джов Фабро. На обіді виголошено промови, промовляли і пні Маруся Бек.

У вечірніх годинах у великій авдиторії Лідджи Голл відбувся бенкет з забавою. Участь у бенкеті взяли українське католицьке й православне духовенство, були численно заступлені молодіжні організації, молодь прибула в своїх організаційних одностроях. На бенкеті промовляли голова Відділу КУК п. М. Шіпош, посадник міста Судбур п. Джов Фабро, який передав пні Марусі Бек символічний ключ, посли до провідницького уряду Г. Годін, член парляменту від „Нікел Белт" Г. Демерс, член парляменту від Судбур і округи і Всечесний о. Т. Прийма. Головну промову сказала пні Маруся Бек по англійськи. Промова пні Марусі Бек відзначалась прекрасною дикцією і глибоким змістом. Соборність сказала бесідниця повинна бути не на словах, а на ділах, повинна бути такою, яка була у воїнів і об'єднаних українських армій, які переможно вступали до Києва. І, торкаючись проблем „мирної коекзистенції", згадуючи про свою поїздку на Україну, бесідниця виявила добре знання підсовєтських відносин і рішуче ствердила, що т. зв. „культ - обмін" і „зустрічі" є підступною грою Москви. Промова пні Марусі Бек була дуже добра, учасники нагородили її оплесками.

24 січня в авдиторії „Гайскул" відбувся величаний концерт-академія. На академії з мистецькими точками виступали мішаний і чоловічий хор „Дніпро" при УНО диригент пні О. Мисик-Рогатин, мішаний, чоловічий і жіночий хор „Луна" при організації Українського Визвольного фронту (СУМ, ЛВУ, ОЖ, ЛВУ), диригент п. І. Лев.

Академія розпочалася піснею „Боже, щасти", хор „Дніпро" проспівав кілька пісень; деклямувала „Посланіє" старша Ю-СУМ О. Шумило, хор „Луна" виконав кілька пісень. Головною точкою програми була доповідь українською мовою пні Марусі Бек. Знов співали хори „Дніпро" і „Луна". Четвертий Універсал на тлі живого образу молодіжних організацій прочитав п. Я. Гальчук.

Виступ молодіжних організацій викликав захоплення. Музичний супровід для виступів хору „Дніпро" дала пні Е. Басалига, а до виступів хору „Луна" старші юначки СУМ сестри Ярослава і Ірена Кузьмич. Солісти хору „Луна" п. Б. Катулька — тенор, п. Я. Безпалько — баритон. Солістка хору „Дніпро" пні Коломиєць і п. П. Бігун.

Треба ствердити, що влаштоване Відділом КУК свято в Судбурах було під кожним оглядом вдале. Судбурська громада не словом а ділом потвердила вірність ідеям Акту Української Соборності. Вміло вив'язався зі своєї ролі як майстер церемоній д-р Косас. Співом „Боже, щасти" і „Ще не вмерла Україна" закінчено це одно із найуспішніших свят в Судбурах.

Микола Коцюбовський

Читайте українські книжки і газети, бо часте читання веде до просвіти, а просвіта — це сила

Академія в честь Т. Шевченка у Філядельфії

Український Конгресовий Комітет, Відділ у Філядельфії, улаштував 13-го березня Академію в честь Т. Шевченка.

Комітет виступив в цьому році від давніше прийнятих програм святкування, маючи на приміті те, щоб цей вечір, призначений Шевченкові, відбувся в поважній духовій атмосфері, яка сконцентрувала б увагу присутніх виключно на духовій зв'язок із безсмертними його ідеями.

Тло сцени було вбране портретом молодого, повного духовної снаги поета.

Без усяких вступних привітів і промов, з'явився на сцені Володимир Рудницький, мітецолова місцевого УККА.

У 18-мінутовій промові порушив він, у логічному порядку ті питання, які Шевченкові не давали спочити і самотужки вливалися на папір, щоб тим способом дійшли вони до свідомости всіх живих і будучих членів нашої спільноти. Він взивав нас до чину, відродження національної єдности і скріплення патріотичних почувань.

Ми маємо боротися за правду на землі, за праведний закон, бо наша будучність лежить виключно в наших руках. Тому Шевченко молить: „Єдиномисліє пошли нам, Господи!"

Річевим доповненням того вечора був мистецький монтаж вийняткі із творів Поета, уложений артистом слова і сцени Йосипом Гірняком.

Цей монтаж поділив він на дві частини. У першій уміщено три Шевченківські поеми: „Вступ до „Гайдамаків", „До Основ'яненка", — і „Сон".

Кожна точка виголошувана ним творів була попереджена відповідними коментарями, уложеними самим артистом.

І в тій першій частині вибивається його драматичний талант у рецитації Шевченкової поеми: „Сон" як річ, що вповні відповідає жанрові і артистичній вдачі нашого артиста. У другій частині монтажу були: „Посланіє", „Марку Вовчку" і „Заповіт". „Посланіє" має велику дозу ідкої іронії та докорів на адресу історичних блудів наших предків ... І тут знову відкривається перед нами дальша ціна прикмета великого таланту Й. Гірняка.

Це мистецтво драматизувати як до болю серця, іронічні і прикрі докори поета земляком ... Монтаж „Заповіту" авдиторія вислухала стоячи ...

І тоді відчували ми, що до наших сердець завітав дух поета, бо таким близьким нам здавався Шевченко в цьому моменті.

Молодий українець, який прибув сюди недавно з Аргентини, Микола Чумаченко, виявив себе непересічно талановитим скрипалем вже у першій композиції Чайковського: „Мелодії" опус 43". У Пугнані-Крайслера „Прелюдія Аллегро" він бездоганно виказав у своїй грі м'який, чистий тон та вроджену музикальність.

Прецизійно виконано, на бажання авдиторії Паганіні „Опус 10", де виконавець виявив свої поважно заавансовані технічні спроможності.

Акомпаніямент до скрипкового воля спочивав у досвідчених руках пані професорки Зої Маркович.

Свято покінчилося відспіванням національного гімну. І під впливом пережитих вражень, немов у молитовному настрої, ми опустили залю.

Виконання всіх точок програми вечора тривало не цілих півтора години. **Д-р М. Рибак**

У найсильнішої людини світу

Коли б спитати у працівників міської пошти Запоріжжя, які з із запоріжців тепер одержує найбільше листів, відповідь була б одна: Леонід Жаботинський.

Дуже багато одержує листів найсильніша людина світу, олімпійський чемпіон Леонід Жаботинський. Вони приходять з різних куточків країни.

В одних — поздоровлення за перемогу в Токіо і добрі побажання нових успіхів у спорті, в інших — люди цікавляться його буднями і планами.

Недавно, розповідає Леонід, надійшов лист з Полтавської області. Написала його людина, очевидно, солідної ваги. „Можливо, такої, а, може, і більшої, ніж у вас. Не соромлячись, пише, що їсть за двох. А як ви? — питає автор.

Так, у Леоніда справді багато добродушности. Він завжди веселий, любить жартувати.

Поставить дружина, наприклад, йому на стіл за обідом тарілку з супом чи борщем, а він із немовби серйозно і каже:

—Готуй, Раїсо, ще одну, бо одної для мене мало. Адже я їм за двох.

—З якого це часу ти почав їсти за двох? Ти вже жарти свої залиш. Ось пару котлет я тобі справді покладу на друге.

—Не пару, а чотири.

— А це к чому?

—А тому, що люди думають, що я їм за двох. Лист той із Полтави читала?

Тарілка супу чи українського борщу, друге, склянка компоту чи киселю — ось обідній раціон запорізького багатиря. Правда, до цього додається холодна закуска — трохи вінегрету і два-три шматочки оселедця. Невеликий набір страв і на сніданок і на вечерю.

—Леонід дуже любить молочне, каже Раїса. — Це у нього, очевидно, з дитинства.

За день він випиває, приблизно, 1-1,5 літра молока, масляного і ще птицю. Не обходиться він і без мінеральної води, 2-3 пляшки „Мелітопольської" або „Березовської" — його денна норма.

При своїй багатирській будові (ріст 189 сантиметрів і вага 155 кілограмів) Леонід дуже рухливий, спритний, любить багато видів спорту. Він добре грає в настільний теніс, баскетбол, непогано ходить на лижвах, бігає на ковзанах, добре плавас. Не забуває і своє перше спортове захоплення — штовхання ядра. До речі, встановлений ним в юності рекорд України для юніорів 15 метрів 3 сантиметри — і досі ще не побито.

Якщо вже говорити про захоплення важкоатлета, то тут слід додати і такі деталі: Леонід любить малювати і особливо акварелею. Непогано співає і частенько акомпаніює собі на піяніні.

Подружжя Жаботинських любить музику і кіно. І, як твердить Раїса, не пропускає жадної нової кінокартини.

Великі пляни у Жаботинського на нинішній рік. До речі, цими днями йому минуло 27 років.

—Насамперед, —каже Леонід, — готуюсь до іспитів в інституті (Леонід — студент Харківського педагогічного інституту) і, звичайно, мрію добре виступити на великих спортових змаганнях.

600 кілограмів — ось нині мета олімпійського чемпіона.

Леонід вперто і наполегливо тренується. І якщо раніше нормою Леоніда було підняти 10-15 тонн за тренування, то тепер — 20 і більше тонн.

Г. Т.

(За „Молоддю України" з 17-го березня ц. р.)

Ділимося сумною вісткою з Родиною, Приятелями і Знайомими, що у вівторок 30 березня 1965 р. по довгій хворобі прийнявши Найсвятіші Тайни, упокоїлася в Бозі

наша Найдорожча ДРУЖИНА, СЕСТРА і ТЕТА

ГАЛИНА З КРАЙКІВСЬКИХ БІЛОУСОВА

довголітня вчителька на Рідних Землях, на засланні в Польщі, і в Школі Українознавства в Дітройті, проживши сімдесят й один рік.

ПАНАХИДА буде відправлена в Дітройті в суботу, 3-го квітня ц. р. в погребовім заведенні Градовського і ПОХОРОН відбудеться в понеділок, 5-го квітня 1965 р. в Акроні, Огайо.

В смутку залишені:

ІВАН — чоловік
УЛЯНА ВІЛЕНЬКА з мужем д-ром ВОЛОДИМИРОМ — сестра
МАРІЯ ХОВАНЕЦЬ — сестра (в краю)
ГАЛЯ МАРТИНЮК з мужем д-ром ЄВГЕНОМ і донечками КАТРУСЕЮ і МАРТОЮ — посестра

Замість квітів просимо складати пожертви на добродійні цілі.

Павло Єпископ

СЛУГА СЛУГ БОЖИХ

разом із Отцями Священного Собору на повсякчасну пам'ять

ДЕКРЕТ ПРО СХІДНІ КАТОЛИЦЬКІ ЦЕРКВИ

(1)

ВСТУП

1. Католицька Церква високо цінить установи, літургічні обряди, церковні традиції й правила церковного життя Східніх Церков. Бо в тих всіх речах, визначних шановною давниною, сяє те передання, що від Апостолів через Отців дійшло до нас і становить частину Богом об'явленої та неподільної спадщини цілої Церкви. Для того і цей Священний і Вселенський Собор, у своїй дбайливості про Східні Церкви, що є живими свідками цього передання, бажаючи, щоб вони процвітали та й щоб оновленою апостольською снагою доконували довірене їм завдання, вирішив поза тим, що відноситься до цілої Церкви, визначити ще деякі головні засади для тієї цілі, полишаючи решту дбайливості східніх Синодів як також Апостольського Престолу.

ПРО ПООДИНОКІ ЦЕРКВИ АБО ОБРЯДИ

2. Свята й Вселенська Церква, що є Таїнственним Тілом Христовим, складається з вірних, органічно об'єднаних у Святім Дусі тою самою вірою, тими самими Тайнами й тим самим управлінням. Ті вірні, тісніше разом пов'язані у різні угруповання, об'єднані ієрархією, становлять поодинокі Церкви або обряди. Між цими [Церквами] існує чудова спільність така, що різноманітність у Церкві не то що не шкодить її єдності, але радше підкреслює її; бо Католицька Церква має таку настанову, щоб остались цілі й ненарушені традиції кожної поодинокої Церкви або обряду; вона теж хоче пристосувати свій спосіб життя різним потребам часів і місць.

3. Хоч ці поодинокі Церкви, так Східні, як і Західні, почасти різняться між собою, як то кажуть, обрядами, тобто літургією, правилами церковного життя та духовною спадщиною, все ж таки вони в однаковий спосіб є повірені пастирському керівництву Римського Первоархиєрея, що з Божої волі є наслідником святого Петра у верховній владі над цілою Церквою. Тож вони мають однакову гідність, так що ні одна з них не є понад другі з огляду на обряд, а всі вони заживають тих самих прав і всі мають ті самі обов'язки, навіть відносно проповідування Євангелія в цілому світі (пор. Марко, 16,15), під керівництвом Римського Первоархиєрея.

(Далі буде)

СПОРТ

Редагує: В. Сохан

На знімці дружина УСК Ню Йорк, яка гратиме в міжнародному великодному футбольному турнірі з репрезентантами Італії, Німеччини і Греції. Бракує на знімці змагуна Володимира Шмотолохи, який в тому часі грав у збірній ЗДА.

КАЛЕНДАРЕЦЬ ЗМАГАНЬ УКРАЇНСЬКИХ КЛЮБІВ

„Тризуб", Філядельфія — „Рома" С. К., Петерсон, футбольні змагання з циклу гор за Чашу ЗДА між репрезентантами двох стейтів відбудуться в неділю, 4-го квітня 1965-го, о год. 2:30 по полудні на грищі Гюстон при 29-ій і Клірфілд вулицях у Філядельфії.

„Джуліяна", Ню Йорк — УСК Ню Йорк, футбольні змагання з циклу гор за Чашу ЗДА відбудуться в неділю, 4-го квітня 1965 о год. 2:30 по полудні на грищі Айнтрахт Овал при 37-ій вулиці і 20-ій евню в Асторії, Н. Й.

Фрагменти цих змагань будуть зняті і передані пізніше на програмі сітки станцій CSB.

„Чорноморська Січ" — „Гунгарія", Ню Йорк, футбольні змагання за мистецтво північної дивізії Ліги Східньої Конференції відбудуться в неділю, 4-го квітня 1965 о год. 2.30 по полудні на грищі Айронбавнд при Вільсон евню в Нюярку.

СПОРТОВИЙ ТУРНІР ПЛАСТОВИХ ЮНАКІВ

У спортових змаганнях турніру юнаків Пласту на Сході ЗДА візьме участь понад 100 змагунів у різних видах спорту. Згідно з інформаціями, одержаними від організаторів турніру, 23-го Куреня Уладу Старших Пластунів „Червона Калина", стільки учасників є вже зголошених до змагань, які відбудуться в суботу і неділю, 3-го і 4-го квітня в Ню Йорку. В суботу о 9-ій годині ранку почнеться ця імпреза юнацтва святочним відкриттям змагань у домівці Пласту. Опісля від год. 10-ої будуть проведені в Іст Рівер Парку змагання легкої атлетики, відбиванки і футболу. До поданих раніше конкуренцій легкої атлетики, тобто бігу на 100 ярдів, 440 ярдів та на одну милю, стусану кулею, стрибку вгору і вдовжінь, додано ще змагання в гінцях x x 100 м. Всі ці змагання мають бути закінчені в суботу до год. 6:30 вечором. Від 7-ої години вечора будуть проведені в домівці Пласту змагання настільного тенісу, фінали яких визначені на неділю, годину 10-ту ранком. По закінченні фіналів наступить роздача переможцям всіх конкуренцій змагань: медаль, чаш і грамот.

„Б. В. ҐОТЧЕ" — „ТРИЗУБ" 1 : 0 (0 : 0)

Ню Йорк, 28-го березня. — До цих змагань за мистецтво Футбольної Ліги Східньої Конференції між двома лідерами дивізій дружина „Тризуба" станула в такому складі: Свич, Бородяк, Рач; Джуліо, Луна Ілай; Мендонка, Мендез, Ферейра, Вентлянд, Яковина (Муніс і Новелла на резерві). Суддював Пітерс.

Німецька дружина з вершка табелі північної дивізії Східньої Конференції доказала вдруге таку штуку, що зробила прикру несподіванку суперникові з першого місця південної дивізії. Перед двома тижнями амбітні німці здобули перемогу 3 : 0 над УСК-ом, а в цьому дні повторили це в подібний спосіб на „Тризубові". В обидвох випадках не було сумніву про те, що українські дружини були кращі технічно, і так само в обидвох зустрічах, коли оцінювати по грі, могли німці зійти переможеними. Свої успіхи завдячує ця молода дружина завзяттю і швидкості всіх її змагунів, які вперто, жертвенно і спільно працюють для перемоги до кінцевого свистка гри. Можна б тільки побажати нашим дружинам, щоб вони, чи точніше одна з них, яка здобуде першість дивізії, відплатилася одинадцятці „Ґотче" у фінальних змаганнях чемпіонів дивізій при кінці сезону.

Змагуни „Тризуба", за винятком Бородяка і Джуліо, виявилися м'якими і надто повільними. В твердому, хоч і фер, бою за точки завів спеціяльно напад, в якому не клеїлися акції, як тільки підходили вони до лінії шіснадцятки. Симпатики „Тризуба", які становили більшість серед двох з половиною тисяч глядачів, були розчаровані браком нових змагунів, яких мав стягнути „Тризуб". Крім цього не грав контужений Кунга, який вносить звичайно в гру елемент швидкости і завзяття.

Перебіг зустрічі від початку віщував низький вислід через обережну дефензивну гру обидвох дружин. В першій півгрі воротарі не мали багато нагод пописатися. Після перерви було вже більше стрілів в напрямі воріт. Німецькі напасники стріляли нецільно, а тризубівці здобувалися на стріли, хоч і сильні, але з великої віддалі. Декілька сильних стрілів зловив притомно німецький воротар, але і був ряд стрілів, які пролітали близько мимо воріт, або і відбивалися від поперечки (Мендонка і Ілай). Після втрати воріт на 80-ій хвилині „Тризуб" мав ще нагоди вирівняти рахунок, однак нерішучість змагунів нападу дозволила німцям зліквідувати декілька грізних ситуацій. Вентланд мав ще на хвилину перед кінцем нагоду здобути ворота для „Тризуба", але він її змарнував, опинившись сам-на-сам з воротарем „Ґотче". Згадуючи про стрілові нагоди, не можна поминути карного до „Тризуба" у першій половині гри, якого стрілив німець Штріцел в поперечку. Від неї м'яч відбився ще до стовпа, а після цього назад в поле.

в. с.

ПОЧАВСЯ ВЕСНЯНИЙ СЕЗОН ФУТБОЛУ В КОННЕКТИКТ

Футбольна Ліґа стейту Коннектикат почала весняний сезон грами за чашу чемпіона стейту. У чвертьфінальній зустрічі, яка відбулася минулої неділі, 28-го березня, футболісти УСК-у Бріджпорт перемогли вислідом 5 : 3 Мадярський СК в Норвоку. Цією виграною дружина УСК-у закваліфікувалася до участи в півфіналі, де її суперником буде португальська одинадцятка „Васко де Гама". Півфінальні змагання визначені на 18-го квітня в Бріджпорті, Коннектикт.

„ДОВБУШ" ГРАЄ у ТУРНІРІ ВІДБИВАНКИ НОВОЇ АНГЛІЇ

Відбиванкова дружина „Довбуша" візьме участь в турнірі за першість жіночих відбиванкових дружин шести стейтів Нової Англії. Цей турнір відбудеться в суботу, 3-го квітня в Спрінґфілді, Масс. „Довбушанки" виступатимуть під фірмою своєї місцевої ІВКА з Ню Гейвен, Конн.

М. Я.

УСК У МІЖНАРОДНОМУ ВЕЛИКОДНОМУ ТУРНІРІ

Футбольну дружину УСК-у з Ню Йорку запросили до участи в міжнародному великодному турнірі чотирьох дружин. В цьому турнірі УСК буде одинокою дружиною із ЗДА і його суперниками будуть такі репрезентанти европейських країн: „Фіорентіна" з Італії, „Айнтрахт" Франкфурт з Німеччини і „Аріс" із Салонік у Греції. Добір дружин був подиктований надіями організаторів турніру на велике число населення Ню Йорку та околиці, країнами походження якого є Італія, Німеччина та Греція. Запрошення для УСК-у було теж розчислене на сподіване більше число українських глядачів, але рішала при тому також сильна постава дружини УСК-у в часі остаточних плянувань цього турніру. Останні висліди дружини УСК-у, тобто невдачі у зустрічах з двома останніми суперниками Ліги Східньої Конференції, та безсумнівно сильні дружини европейських футболістів, були поштовхом для Управи УСК-у подбати про скріплення складу своєї дружини. Управа УСК-у поробила вже заходи, щоб виступи футболістів УСК-у на міжнародній арені могли послужити нагодою для пропаґанди українського імени у футболі.

Всі гри турніру відбудуться в трьох днях, в яких будуть розіграні по дві зустрічі. В четвер, 15-го квітня в годинах 7-ій і 9-ій зустрінуться пари: „Фіорентіна" — УСК і „Айнтрахт" — „Аріс". В неділю, 18 квітня в пополудневих годинах 2-ій і 4-ій гратимуть пари: „Айнтрахт" — УСК і „Фіорентіна" — „Аріс". В середу, 21-го квітня закінчиться цей міжнародний турнір двома останніми змаганнями пар о год. 7-ій і 9-ій вечером: „Аріс" — УСК і „Фіорентіна" — „Айнтрахт". Всі зустрічі цього турніру відбудуться на Трайборо стадіоні на острові Рандалс в Ню Йорку.

ТАРЗАН, ч. 5412 Боб проти Могутнього!

Боб Кук підніс посуду і пожадливо випорожнив її зміст.

— Тепер, — він сказав цинічно, — я вирішив новий плян ... в якому все йтиме за моїми вказівками!

Негайно, на здивування всіх, він рушив вперед, щоб змагатися з Могутнім!